

תוצאות חיים

שיעורו השבועי של מרן הגאון רבי **יצחק רצאבי שליט"א** - פוסק עדת תימן הנמסר בביתו מידי ליל שישי לבחורי הישיבות הקדושות יוצ"ל ע"י התאחדות בני התורה ובסיוע מוסדות יד מהר"ץ

משלחן מלכים

מתורת מרן שליט"א

אם שכחו לקרוא פרשת פרה מזו יעשו

יש נידון באחרונים, ציבור ששכחו לקרוא פרשת פרה, האם יש תשלומין בשבת שאחריה או לא? כותב ההד"א בבית דוד, שאפשר להשלים בשבת הבאה. אם היא פרשת החודש, הרי מוציאין שני ספרים, באחד פרשת השבוע ובשני פרשת החודש, עכשיו תוציא שלשה ספרים. תקרא פרשת השבוע בראשון, פרשת פרה בספר תורה שני, ופרשת החודש בשלישי. מאי שנא פרשת פרה שאפשר, וכל הפרשיות האחריות אי אפשר. אלא זה על פי הירושלמי, ורש"י ועד הרבה ראשונים מביאים אותו, **ברין היה שתקרא פרשת פרה אחרי פרשת החודש, שזרי הורה נעשתה אחרי הקמת המשכן, וכתבי הוזה לא נכתו מני אהלו מעד, ולמה הקיימנו מני שזרי מותרו של ישראל.** בא הבית דוד ומדייק מזה, אם כן לאמיתו של דבר היה צריך להיות קודם פרשת החודש ואח"כ פרה, אמנם אנונו מקיימים את פרשת פרה, אבל זה לא עד כדי כך שבדיעבד לא היתה לנו אפשרות להשלים.

בשו"ת שבט הלוי להרב וואנר, הוא לא ראה את הבית דוד בפנים, אבל הוא כותב טעם נמצעמו מאי שנא פרה, בגלל שהמטרה של פרה כדי שיהיה, אי"כ יש עוד זמן. כמה זמן לוקח טהרת פרה אדומה, אם יש אפר פרה אדומה, שבעה ימים. והיה ביום השלישי וביום השביעי. אם כן יש עדין זמן, לכן גם אם תקרא את פרשת פרה אחר כך, עדיין יש לה זמן. אבל פרשת שקלים זו תקנה קבועה, שלפני ר"ח אדר צריכים להשמיע. כך הוא מהלך.

אינני מבין קצת, כי לפי דבריו מה יהיה הדין אחרי פרשת החודש, דהיינו, אם לא השלימו פרשת פרה בפרשת החודש, שכחו שלא ידעו וחשבו שאי אפשר להשלים פרה בהחודש, אם כן הרי יש לנו עוד שבת אחרת, כי יש עוד שתי שבתות עד פסח, אולי השלים יותר מהודר כי עדיין יש זמן, אם הטעם הוא מכתבת אפשרות הטהרה באפר הוא אדומה, ואין פוסק שאומר דבר כזה. כי כל הנידון הוא רק אם אפשר להשלים פרה בהחודש, אבל לא להשלים בשבת שאחרי החודש. זה מה שקשה לי ע"פ דבריו.

אבל יש פירושו על ההפסדה של אחד מחכמי תימן, הוא כותב דבר מענין. זה מובא בספר הפטריות בתורה קודמה. אני חושב שלפי דבריו אפשר לתרץ את השאלה, ויש גם נפקא מינה לדינא. **הטעם שיקרין פרשת פרה אדומה קודם הנסח, לפי שהיה הציוי בעשייתה ושריפתה כמו הזמן הזה כיום כ"ג באדר.** שמתעמק אני חושב שלפי דבריו בכלל יש תירוץ נוסף לקשיא של הירושלמי. הרי מה הירושלמי שואל, למה אנונו קורין פרה לפני החודש, הרי בעצם צריך להיות קודם החודש ואח"כ פרה. לפי דבריו התירוץ, שהציווי היה כ"ג באדר. דהיינו, חו"ל תיקנו את הקריאה כמו הציויי שהיה מלכתחלה, מה שנאמר למשה רבינו בפסע הראשונה כ"ג באדר. הוא לא מתכוין כ"ג באדר דוקא, הוא עושה חשבון כ"ג באדר כדי שיהיה שבעה ימים. אי"כ זה היה כ"ג באדר, היום קראנו פרה כ"ג באדר והתעמקו בו ויצא כ"ב אדר, אבל העיקר הוא שעושה את זה בערך לפי הזמן שבו היה הציוי. והוא כותב, **הננין בזה שלמדו מעשה אפר פרה אדומה קודם החודש, אח"כ למדו כן גדול הנהבדה שבעה ימים, הם שבעת ימי המילואים, אח"כ למדו הנהבדים מעשה הקרבנות, בקרבנות הנשיאים שנים עשר יום, אח"כ קרב קיבן ר"ח וכר אח"כ קרב הנסח,** בקיצור הוא עושה פה את החשבון ומסדר את הכל.

שנית, ויצא לפי דבריו, שאכן יש פה בעיה האם שייך להשלים ולקרוא לא כפי התקנה. לכאורה יש פה צד גדול שאין תשלומין לפרשת פרה. וגם אם נניח שכן, וזה דבר לא ברור, בכל אופן תהיה לנו בעיה על הברכה. הרי ההלל הוא שברכות אינן מאכזבות. למשל בשמחת תורה, יש הרי ספר תורה שקראו בו חתן תורה ויעל משה, ואח"כ קוראים בראשית. יש נהגים שקוראים שני אנשים, ויש נהגים שאחד קורא הכל. אלה שנהגים שאחד קורא, למה לא מחלקים את הקריאה לשניים, א, כדי להמסיק את זה ממש. שנית, כי הרי קריאת בראשית ביום הזה הוא לא מדינא אלא ממנהג, זה לא מוכרח בתלמוד, לכן ברכה אחת תודה לכאן ולכאן.

אי"כ מה עושים ציבור שלא קראו פרשת פרה, ורוצים להשלים פרה בשבת החודש. מצד אחד, אם נאמר שקראו בס"ת שלישי פרשת פרה בברכות, ור"ל לא ברור שיש תשלומין לפרה. אולי עבר זימן בטל קרבנו ואין אפשרות עכשיו להשלים את פרשת פרה. מאידך אברנו, שיש הרבה צדדים, שאם הוא לא יתקן עכשיו בשבת החודש, אח"כ כבר לא יוכלו לתקן.

לכן, העצה היא, שאפשר לקרוא את שתיים אבל בברכה אחת. דהיינו, מוציאין ספר תורה שני, הוא מברך ברכה ראשונה ואחר ברוך בנו ומתחיל ויקח את פרה אדומה, גמר לקרוא לא ב"רך ברכה אחרונה, אלא יקח את הספר תורה השלישי, ויתחיל לקרוא את פרשת החודש בלי ברכה ראשונה, וכשסיים החודש ב"רך בסוף. כי אם אחד יכול לקרוא בשני פסוקים אם הם שני עניינים, ואין איסור בהו.

(מתוך שערי יצחק כתב-אדר התש"ע שיעור מוציאין כי-תשא)

ימן המערכת

לכבוד מרן הגאון
רבי **יצחק רצאבי**
הש"ס"א פוסק עדת
תימן

לא זכיתי לבלא
הקפידות **לשיצוריק**
הנפלאים **של הרב**
צקב המרחק הרב פיין
בית מרן **הש"ס"א**
לפני הויסיה של
המשפחה בצד השני של
בני ברכ קבירית
הרצון, אלא
השיצוריק שהייתי
מאוד נהיתי מהמתק
שתיים של הרב,
ושעם כל אדמותו
מתיוחס לכל אחד
המאיר הצרכה שיצור,
ואפילו אם זה הצרכה
לא נכונה הרב
מתיוחס אליה ככבוד
ראע.

אם רציתי להודות על
השיצוריק הנפלאים,
אם על מה שהרב
הסנה וצמחן אחרי
השיצור וצונת תשובות
לכל אחד ואחד, זה
דבר גדול מאוד.
חוקיר ומצריק אער רצוק.

כל הנכתב בעלון הוא לפי
הנחת הכותב.

השיעור השבועי

שנמסר בליל ששי עש"ק פרשת תצוה התשע"ח בשכ"ט

דחייתם שנות מכל עם

בשם רחמן.

המן אומר למלך החשוד, 'ישנו עם אחד וגו' ודתיים שנות מכל עם'. יש מליצה מפורסמת בשם החת"ס, שהדת של היהודים זה הפוך משל כל האומות, ומי שרואה לדעת מה הדת של היהודים, יראה מה עושים האומות, ודע שהיהודים עושים הפוך. זה אכן הפינה. יש בעם ישראל דברים מיוחדים שאין אצל אף אומה ולשון, תמיד הם הפוך מכולם.

בזמן הרב מצריקת היה אחד, ר' משה שיינפלד, שהיה כותב מאמרים בכל מיני נושאים שהיו מנסים בחללו של-עולם, ותמיד היה כותב דברים על פי דעת-תורה, והיו אנשים מתפללים עליו איך הוא מלליה לכתוב דברים אלו שלא שמע אותם. ואמר שהוא הולך לרחוב ואומע מה אנשים אומרים והוא כותב הפוך, כי יש כלל, דעת בעלי בתים היפך דעת תורה. ואומרים שכשהרב מצריקת שמע את התשובה האחת, הוא מאוד נהגה.

ודבר מעניין כותב מהר"א הכהן בס' שבט מוסר, שאדם שנמצא במקום שאין לו את מי לשאול כיצד דרך ה', יעשה הפוך מהרשעים.

מתנות לאביונים, שתי מתנות לשני אביונים

כתוב במסכת מגילה (דף ז. א.) על הפסוק 'ומשלוח מנות איש לרעהו, ומתנות לאביונים', שתי מנות לאיש אחד, ושתי מתנות לשני אביונים. דהיינו לכל אביון מתנה אחת.

והשאלה שיש פסוק בפרשת תצוה, 'ולבני אהרן תעשה כתנות', והאם הכונה לעשות שני כתנות לכל אחד מבני אהרן, או לכל אחד אחד. ואומרים שזה כמו פה, מתנות לאביונים, לכל אחד ואחד.

בספר עבודת הגרשוני מובא, שהיה מישאר שאמר שיתנו מנכסיו לבנים של פלוני אלמוני מאתיים זוז. והסתפק אם הם יהיה בונה לתת להם ביחד מאתיים שקלים, ויחלקו ביניהם, או לכל אחד מאתיים שקלים. וטעם ספיקו הוא מפסוק זה, 'ולבני אהרן תעשה כתנות', שבירושלמי (יומא פ"ג הלכה ו', והגויגה פ"א הלכה א') יש מחלו, רבנו אמרי שתי כתנות לכל אחד ואחד, ורבי יוסי אומר אפילו כתנת אחת לכל אחד ואחד. מאי טעמא דרבנן, 'ולבני אהרן תעשה כתנות', משמע שתי כתנות לכל אחד ואחד, מאי טעמא דרבי יוסי, למאה בני אהרן תעשה כתנות. ולפי רבי יוסי מובן מה שאומרים בגמרא ונפסק

להלכה שני מתנות לשני אביונים, אבל לרבנן כריך להיות לכאורה שכלל עני שתי מתנות, ולכאורה כיון שהלכה כרבנן, לכן הסתפק.

יש משה דומה לזה בגמרא מסכת יומא (פסק ג'), 'ונתן אהרן על שני השעירים גורלות', ואומרת הגמרא שאף שכתוב 'על שני השעירים גורלות', דמשמע על כל שעיר ושעיר שני גורלות, מ"מ לכן כתוב בהמשך 'גורל אחד לה וגורל אחד לעזאזל', שעל כל שעיר ושעיר גורל אחד בכלל. ומשמע שלולי זה היה על כל שעיר שתי גורלות.

ויש עוד פסוק כזה, 'ועשית שנים כרובים זהב וגו' משני קרות הכפורת'. ובא הפסוק אחרי זה ואומר, 'ועשה כרוב אחד מקלה מזה וכרוב אחד מקלה מזה'. וגם כאן משמע שאם הפסוק לא היה מפרש, היינו מבינים שצריכים לעשות שהים בכל קלה. ולכאורה כל החילוקים האלה תלויים זה בזה.

בא הפרי חדש ואומר חילוק בין הגושאים, לאי הוא כתיב 'ולאביונים מתנות', ה"מ לפרושי לשני אביונים ד' מתנות, אבל התאך דכתיב 'ומתנות לאביונים', משמע דבשני מתנות מיפטר, והדר קאמר שיהלוקם לאביונים, דהיינו ב' מתנות לשני בני אלם. ומביא ראיה.

בעל מדרש תלפיות בספר שבט מוסר (פרק ל"ה) גם עונה על השאלה האחת ואני חושב שהוא היה לפני הפ"ח, שהקשה מהירושלמי, ומיך שבכתנות כריך ב' לכל אחד לרמוז על הלבוש העליון שנברא כנגד לבוש החתון זה. דהיינו, יש מושג של חלוקה דרבנן, שהקמה לובשת מלבושים, כמו שכשהמלאכים באים לעולם הזה הם לובשים מלבוש, והוא מתריך בזה כל הפרק לפני כן. וואינו תירוץ ע"ד הסוד.

וקשה, שבלבוש זה נעשה מאיליו, ואין אנו צריכים לעשות אותו. וחוץ מזה, בכל המצוות זה ככה, ולמה דוקא בבגדי בני אהרן צריכים לעשות כנגד המלבוש העליון.

ועוד מתרץ שם, שמוכרחים לפרש כך בבגדי אהרן, כיון שזה בבית המקדש, שהוא מקום רחובה, שאין עניות במקום עשירות, משא"כ במתנות לאביונים שזה מקום עניות, שיד לפרש א' לכל א'.

ואני עפר רגלי המחבר, איני מבין מה יענה לרבי יוסי. כי הוא הרי אומר שמוכרחים לפרש כן. פה שלא.

יש על זה עוד הרבה פלפולים, בעל טורי אבן במסכת מגילה אומר דבר מעניין, שלא יכול להיות שתי מתנות לכל אביון, כי אם יתן לכל אביון שתי מתנות, למה צריכים לתת גם מתנות לאביונים.

יש לעיין בפסוק יש משלוח 'מנות', ויש 'מתנות' לכזיונים. ולמה זה נקרא מנות וזה מתנות.

והתשובה לזה, כי בדרך כלל לכזיונים נותנים כסף, מאחר שספק יותר מקרבא הגאחיהו, מפני שיכול לקנות מה שהוא רואה. וגם כתוב שהעניים עיניהם נשואות למקרבא מגילה, פירוש, משום שבזמן זה אנשים מתאספים ונותנים להם דקה. ובבית כנסת נותנים כסף.

ולמעשה, עיקר מלות מתנות לכזיונים זה בכסף, ורואה לזה, שזה נקרא מתנות, וכנגדו יש מנות, וטעם חיילוק זה הוא, כי הנותן מנה לחבירו, מסתמא גם מקבל ממנו, אבל עני לא יחזיר, ולכן זה נקרא מתנה. אך דחה את זה בטורי אבן, שהרי יואלים יד"ח במתנות לכזיונים גם במנות, והפסוק לא יאמר בלשון המתאימה שלא בכל האפשרויות.

ביאור "תורת אמת" בברכה אחרונה של קריח"ת, זעקת אמת

יש בנוסח של חלק מהספרדים בברכה אחרונה של קריאת התורה, 'אשר נתן לנו (את) תורתו תורת אמת', ומדן בש"ע (סימן קל"ט) כתב 'אשר נתן לנו תורת אמת', וכמעט כל הראשונים גורסים ככה, אבל הפרי חדש אומר שהנוסח המדוקדקת היא לומר 'אשר נתן לנו תורתו תורת אמת', ולא מסביר למה, והביאו מהרי"ץ בע"ח ודחה אותו.

ובספר משפחא דרבנותא (לרבי מסעוד אלפאסי, בסוף הספר בהשמות) רואה לבאר את טעם דברי הפרי"ח, שכאומר 'אשר נתן לנו תורת אמת', משמע שבא לומר שלא נתן לנו שקר, והרי כתוב שרע לא יורד מהשמים, ופשוט שאם נתן לנו תורה היא אמת. אבל שכאומר 'אשר נתן לנו את תורתו תורת אמת', ר"ל אשר נתן לנו את תורתו, והיא תורת אמת, ולא כמו שאר האומות שכל אחד בודד לו תורה.

והוא מביא את הטור שבשני הברכות האלו יש ארבעים חיבות, עשרים חיבות לפני ועשרים חיבות אחרי, ורואים שלא גרם את זה.

וכתב, חלילה חלילה, שאין ה"א שנתן לנו תורת שקר.

והביאו הרב נאמן, וכתב שכן עיקר, שהגטון לומר 'תורתו תורת אמת', מטעמו של המשפחא דרבנותא, וכן כתב בצורה חריפה כמוהו, שחייבים לגרום ככה. אבל הוא מביא ששאלו עליו, שהרי בנוסח ובל לשון אומרים 'שהבדילנו מן התועים, ונתן לנו תורת אמת', ולמה פה כולם גורסים 'תורת אמת'. והוא אומר, שאפשר לתרץ שהוא הבדיל אותנו מן התועים שיש להם תורת שקר, ע"י שנתן לנו תורת אמת. ואינה וי"ו החיובי. וזה תירוץ דחוק, רק שא"ל להכחיש את זה.

ואני חושב, שכיון שבמסכת סופרים וכמעט בכל הראשונים אינם גורסים 'תורתו', וכמו שהחידו"ח מביא את הפרי חדש ואומר שכל הראשונים לא גורסים 'תורתו', מסתבר שגראה לתרץ פשוט מאוה, שכיון שאנשים מזכרים ברכת התורה הראשונה בעל פה, ושם אומרים

'נתן לנו את תורתו', כשבראים להגיד את הברכה האחרונה, הם אומרים ג"כ מה ששגור להם בפה. וכמו שיש הרבה חזנים שכשמוציאים ס"ח הם מוסיפים 'שלוש על ישראל', שזה שגור להם בלשונם מ'תנא דבי אליהו', וכן הרבה בחפילה. וכמו שלפעמים הגמרא אומרת, תני תנא ולא ידע מאי קאמר, וביאר התפ"י כי היו כאלה שהיו אומרים דברים בע"פ, שלא היו מבינים גדולים, אבל בגלל שהם לא מבינים לפעמים היו מעבירים מילים מפה לשם. ולכן כשאומרים 'ובא לשון' אין את הבעיה הזאת.

אבל עדיין צריכים לענות על התוספת שטוען המשפחא דרבנותא, כי אני לא חושב שהפרי חדש התכוון לזה, כי אם הוא אדק שחלילה חלילה לומר שהיה מקום להבין תורת שקר, זה לא שהגרסא של הפרי חדש הייתה יותר מדויקת, אלא שאסור להגיד אחרת. ועל כרחק שצריכים להגיד שלא ברבים לשבח את הקב"ה שנתן לנו תורת אמת ולא תורת שקר, אלא שאנחנו מאמינים ומכריזים שזו תורת אמת.

וכן אפשר להגיד תירוץ פשוט מאוד, שאומר המדבר, מה שאמרתיו בברכה הראשונה 'נתן לנו את תורתו', הבעיה שהיא תורת אמת.

אבל אני רואה להגיד תירוץ יותר חזק, בספר מלמד התלמידים לאחד מהראשונים, רבי יעקב מנפאלי, הא כתב, על שאלה שיש עליה כמה תירוטים בראשונים, בתורה כתוב שלמה יש חג המנוח, ויאפו את הבלע כי גורשו ממזרים וגו', וכן הוסיפו, 'כי בסוכות הושבתי וגו', ובחג השבועות לא כתוב בתורה על מה, ולא כתוב בתורה מהו זמן מתן תורתנו, והוא אומר דבר נפלא, שיואל מסוגית התלמוד במסכת שבת (דף פ"ו ע"ב) שהתורה לא ניתנה ביום החמישים, אלא ביום חמישים ואחד, ולא נחלקו רבי יוסי ורבנן ההם אלא אם בששית בסיון או בשביעי בו, אבל גם לרבנן שזה היה בששית בו, כי כתוב שאת החודש באוורו שנה עבדתי עבדתי, ולמה בכל זאת אנחנו עושים את זה ביום החמישים, כי בדרך כלל ניסן מלא ויאיר חסד, ושבועות יואל ביום החמישים. ויואל שהתורה מתחסת למה שבדרך כלל ברוב השנים, ואם היה כתוב בתורה שחג השבועות זה ביום מתן תורה, יהיה פתחון פה שיגידו אנשים ח"ו כתוב בתורה דבר לא נכון, כי התורה לא ניתנה ביום הזה, אלא ביום החמישים ואחד. והוא עושה עוד חשבונות למה זה לא היה ביום החמישים.

ולפי זה מובן מה זה 'תורת אמת', שהיא זעקת שהיא אמת, ולכן לא כתבים בתורה דבר שאפשר להבין אותו בצורה שיגידו שזה ח"ו שקר. ודוגמא לזה, תמיד אומרים הוזה"ה, האוה"ח הקדוש, השל"ה הקדוש, ויש טוענים, וכי הגמרא לא קדושה, הכמב"ן לא קדוש. אלא זהו משום ששם הקדושה זועקה, וזה שם בולט וניכר בעלמות מיוחדות. ואפשר להגיד עוד תירוץ, אלא שהזמן קצר.

ברוכים הבאים

לכנס התאחדות בני הישיבות ובוגריה
 במלאת חמש עשרה שנה לארגון
 "תוצאות חיים"

ברכת יישר כח וחזק וברוך
 לכל העוזרים והמסייעים
 לארגון תוצאות חיים
 ובפרט בכנס זה
 ישלם ה' שכרם

